

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL

DECIZIA nr. 938

Dosar nr. 6433/2/2010

Ședința publică de la 25 februarie 2014

Președinte:	Duican Doina	- Judecător
	Voicu Rodica	- Judecător
	Păun Luiza Maria	- Judecător
	Vlad Georgiana	- Magistrat asistent

&&&

S-au luat în examinare recursurile declarate de Mușat Gheorghe, Drăghici Ion, Manu Gheorghe, Totu Victor, Purcaru Constantin, Borbely Erno, Litoiu Nicolae, Ilie Ion, Iancu Lucian Spiru și Mateescu Alexandru împotriva tuturor încheierilor de ședință pronunțate de Curtea de Apel București – Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, respectiv Încheierea din 20 octombrie 2010, Încheierea din 3 noiembrie 2010, Încheierea din 17 noiembrie 2010, Încheierea din 19 ianuarie 2011, Încheierea din 2 martie 2011, Încheierea din 16 martie 2011, Încheierea din 11 mai 2011, Încheierea din 8 iunie 2011, Încheierea din 22 iunie 2011, Încheierea din 14 septembrie 2011, Încheierea din 26 octombrie 2011 și Încheierea din 23 noiembrie 2011, precum și împotriva Sentinței nr. 7814 din 21 decembrie 2011 a Curții de Apel București – Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal.

Dezbaterile în fond și susținerile părților au avut loc în ședința publică din data de 11 februarie 2014, fiind consemnate în Încheierea de ședință de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta, când Înalta Curte, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru astăzi, 25 februarie 2014, când a hotărât următoarele:

ÎNALTA CURTE

Asupra recursului de față;

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel București – Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității a solicitat, în contradictoriu cu pârâtul Mușat Gheorghe, să se constate calitatea acestuia de colaborator, precum și de lucrător al Securității.

În motivarea acțiunii, a arătat că prin cererea nr. P 5185/09/17.11.2009, adresată C.N.S.A.S. de către cotidianul "Evenimentul Zilei", s-a solicitat, în temeiul O.U.G. nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, verificarea, sub aspectul constatării calității de lucrător/colaborator al Securității, a pârâtului, față de împrejurarea că pârâtul este membru al Consiliului director al Fundației "Orient Express".

Pe de o parte, așa cum rezultă și din cuprinsul Notei de Constatare nr. DI/I/902/26.03.2010, pârâtul a avut gradele de locotenent (1973, 1974) și, respectiv, locotenent major (1975) în cadrul Securității Municipiului București.

Reclamantul a arătat că, așa cum reiese din toate documentele evidențiate în Nota de Constatare și depuse la dosar, activitatea pârâtului, în calitate de angajat al fostei Securități, se remarcă prin acțiunile ce au avut ca efect îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, recunoscute și garantate de legislația în vigoare la acea dată, respectiv dreptul fundamental la viață privată, prevăzut de art. 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Pe de altă parte, așa cum rezultă din cuprinsul aceleiași Note de Constatare nr. DI/I/902/26.03.2010, pârâtul este titularul dosarului fond rețea nr. R 1119 (cotă C.N.S.A.S.), deschis ulterior trecerii sale în rezervă din calitatea de ofițer al Securității.

Astfel, aflându-se în detenție la Penitenciarul Aiud, pârâtul a fost recrutat, în calitate de informator, de către Biroul Contrainformații al acestei unități, la data de 13.07.1986 acesta semnând un angajament olograf, preluând numele conspirativ

“M.”, motivul recrutării reprezentându-l încadrarea informativă a deținuților din acest penitenciar.

A apreciat reclamantul că prin notele furnizate, pârâtul a semnalat concepțiile ostile ale unor deținuți față de politica regimului dictatorial din România acelei epoci.

A susținut că a semnala Securității convingerile intime despre viață și societate ale unui individ nu înseamnă altceva decât o încălcare flagrantă a dreptului la viață privată și, implicit, a dreptului la liberă exprimare a ideilor și opiniilor.

A mai arătat reclamantul că nu prezintă importanță faptul că recrutarea s-a produs în timpul executării unei pedepse privative de libertate.

A apreciat reclamantul că informațiile furnizate de către pârât nu intră în sfera de incidență a art. 2 lit. b teza II din Ordonanța de Urgență nr. 24/2008, întrucât pentru a putea opera această circumstanță exoneratoare instituită de legiuitor, trebuie să rezulte că informațiile au fost furnizate pentru motivele care au constituit temeiul condamnării.

Or, în cazul în speță, pârâtul a fost condamnat pentru comiterea unor infracțiuni în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu în calitate de ofițer de Securitate.

Pe cale de consecință, ceea ce este incident în speță este stricta furnizare de informații care să întrunească cele două condiții cumulative impuse de legiuitor.

Prin întâmpinare, pârâtul a invocat, în principal, excepțiile inadmisibilității acțiunii, în raport de dispozițiile art. 109 alin. 2 raportat la art. 105 alin. 2 Cod procedură civilă, ori a dispozițiilor art. 3 din OUG nr. 24/2008 și prematurității acțiunii, față de dispozițiile art. 10 din OUG nr. 24/2008 și, respectiv, art. 35 alin. 2 din Regulamentul de organizare și funcționare al CNSAS, solicitând admiterea acestora și respingerea acțiunii în consecință.

În subsidiar, a solicitat respingerea acțiunii introductive ca fiind neîntemeiată, față de neîndeplinirea condițiilor prevăzute de lege în cuprinsul art. 2 lit. a și lit. b din OUG nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității.

Totodată, a solicitat ca, în raport de dispozițiile art. 274 Cod procedură civilă, să se dispună obligarea părții adverse la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de prezentul litigiu.

La data de 14.03.2011, a formulat cerere de intervenție accesorie în favoarea pârâtului numitul Drăghici Ion.

În cuprinsul cererii, acesta a arătat că a fost deținut în Penitenciarul Aiud în perioada 13.06.1983 – 6.02.1988, calitate în care a putut constata situația reală de fapt, din care rezultă că pârâtul a avut în acea perioadă un comportament manifest împotriva regimului comunist, solidarizându-se cu ceilalți deținuți politici și fiind forțat să dea notele informative invocate în Nota de constatare.

A precizat că, odată încarcerăți, deținuții nu mai aveau drepturi și libertăți, deci acestea nu mai puteau fi îngrădite sau încălcate de activitățile pârâtului.

Ulterior, la 12.04.2011, au mai formulat cereri de intervenție accesorii similare și numiții Manu Gheorghe, Totu Victor, Purcaru Constantin, Borbely Erno, Lițoiu Nicolae, Ilie Ion, Iancu Lucian Spiru, Mateescu Alexandru.

Cererile de intervenție accesorie au fost încuviințate în principiu în ședințele publice din 16.03.2011 și, respectiv, 11.05.2011.

Prin încheierea de ședință din 22.06.2011 au fost respinse excepțiile nulității cererii de chemare în judecată, prematurității și inadmisibilității, pentru motivele menționate în considerentele încheierii.

2.1. Prin sentința nr. 7814 din 21 decembrie 2011, Curtea de Apel București – Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a admis acțiunea formulată de reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, în contradictoriu cu pârâtul Mușat Gheorghe (...).

A constatat atât calitatea de lucrător, cât și de colaborator al Securității a pârâtului Mușat Gheorghe.

A respins ca neîntemeiate cererile de intervenție accesorie formulate de intervenienții în interesul pârâtului Drăghici Ion, Manu Gheorghe, Totu Victor, Purcaru Constantin, Borbely Erno, Litoiu Nicolae, Ilie Ion, Iancu Lucian Spiru și Mateescu Alexandru.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de fond a reținut că acțiunile pârâtului au presupus grave imixtiuni în viața privată, încălcându-se dreptul fundamental la viață privată, prevăzut de art. 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Astfel, în calitatea sa de ofițer de Securitate, pârâtul a întreprins o serie de verificări asupra unui preot ortodox, fost deținut politic, aflat în atenția Securității în vederea stabilirii "activității sale prezente", procedându-se la o "contactare în vederea influențării pozitive" a persoanei aflate în atenția acestei instituții, reținându-se documentele întocmite chiar de către acesta și care se regăsesc în dosarul fond informativ nr. I 472 (cotă C.N.S.A.S.), al cărui titular este persoana urmărită.

De asemenea, prima instanță a reținut că pârâtul este și titularul unui dosar fond penal nr. P 13789 (cotă C.N.S.A.S.), în acest dosar regăsindu-se o Caracterizare a acestuia, în care se menționează că: "a fost ofițer activ în Ministerul de Interne între anii 1970-1983. În cei 13 ani cât și-a desfășurat activitatea în Ministerul de Interne s-a remarcat ca ofițer energic, conștiincios, perseverent, care a muncit cu simț de răspundere pentru executarea atribuțiunilor de serviciu. A fost serios, disciplinat, cu o comportare corectă".

Curtea de apel a constatat, față de cele expuse, că prin aceste activități pârâtul a îngrădit drepturile și libertățile recunoscute de legislația în vigoare la acea dată, respectiv dreptul la viață privată, libertatea de exprimare și libertatea conștiinței și a religiei.

Judecătorul fondului a apreciat că nu pot fi reținute apărările pârâtului în sensul că a desfășurat activitățile respective în deplină conformitate cu legea și cu ordinele primite, având în vedere că rațiunea adoptării O.U.G. nr.24/2008 derivă din necesitatea cunoașterii de către membrii unei societăți postcomuniste a fostului regim totalitar, depășirii nivelului organizatoric, intelectual și moral impus de un sistem caracterizat prin structuri și moduri de gândire inadecvate, respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale, creării unei culturi politice autentice și a unei societăți civilizate, verificării a posteriori a comportamentului persoanelor care în prezent, candidează pentru sau după caz, ocupă demnități ori funcții publice (aflându-se în situația de a fi garanții Constituției și ai democrației) sau dețin titluri care implică o dimensiune morală primordială, legea neavând un scop punitiv și neinstituind o responsabilitate penală a celor în privința cărora se va constata că au fost lucrători sau colaboratori ai Securității.

În acest context, rolul instanței judecătorești investite cu soluționarea unei acțiuni în constatarea calității de lucrător sau după caz, colaborator, al Securității, nu este acela de a stabili vina sau de a le aplica pedepse și de a le individualiza, instanța nerealizând o justiție retributivă, ci de a verifica, pe baza copiilor certificate de pe documentele aflate în arhiva reclamantului C.N.S.A.S. și eventual, a altor probe, întrunirea cumulativă a condițiilor prevăzute de lege pentru existența calității în discuție, rațiunea legii și rolul instanței fiind în acord cu principiile stabilite atât prin Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr.1096/1996, cât și prin jurisprudența C.E.D.O. ca expresie a celor mai înalte idei despre justiție și echitate (a se vedea hotărârea de Mare Cameră pronunțată la data de 16.03.2006 în cauza Zdanoka contra Letoniei; decizia de inadmisibilitate din 22.11.2001 în cauza Knauth contra Germaniei).

Așadar, instanța de fond, apreciind ca fiind îndeplinite în cauză toate condițiile legale evocate anterior, a reținut că acest capăt de cerere este întemeiat, constatând calitatea pârâtului de lucrător al Securității în sensul legii.

Referitor la cel de-al doilea capăt de cerere, privind constatarea calității de colaborator al Securității pentru pârât, Curtea de apel a reținut că din conținutul angajamentului din 13.07.1986 (fila 66) reiese că pârâtul a acceptat colaborarea în secret cu organe ale Securității statului în vederea încadrării informative a deținuților din Penitenciarul Aiud, sub numele conspirativ „M.”.

Înainte și după semnarea angajamentului, pârâtul a furnizat benevol informații referitoare la deținuții din Penitenciarul Aiud care ar avea un comportament ostil regimului.

Din probele administrate în cauză de reclamant, a reieșit că prima condiție impusă de dispozițiile legale, este îndeplinită, pe parcursul colaborării cu organele de Securitate, pârâtul furnizând informații despre atitudini potrivnice regimului totalitar comunist.

Față de conținutul înscrisurilor depuse la dosarul cauzei, prima instanță a reținut că prin informațiile furnizate, pârâtul a îngăduit dreptul la libertatea de exprimare a persoanelor vizate în notele informative întocmite ca urmare a angajamentului de colaborare cu structurile Securității, neputându-se reține susținerea intervenienților în sensul că deținuții erau privați oricum de o astfel

de libertate (câtă vreme acțiunile pârâtului au fost tocmai de natura celor instrumentate de statul totalitar pentru îngrădirea acestei libertăți), fiind astfel îndeplinită și cea de-a doua condiție, prevăzută de dispozițiile art.2, lit.b din OUG 24/2008.

În consecință, judecătorul de primă instanță a apreciat ca fiind întemeiat și cel de-al doilea capăt al acțiunii.

Totodată, în raport cu soluția de admitere pronunțată cu privire la cererea principală, a respins cererile de intervenție accesorie formulate în favoarea pârâtului, ca neîntemeiate.

Împotriva hotărârii instanței de fond, precum și împotriva tuturor încheierilor de ședință au declarat recurs atât pârâtul Mușat Gheorghe, cât și intervenienții Drăghici Ion, Manu Gheorghe, Totu Victor, Purcaru Constantin, Borbely Erno, Litoiu Nicolae, Ilie Ion, Iancu Lucian Spiru și Mateescu Alexandru, criticându-le pentru nelegalitate și netemeinicie.

Recurentul-pârât Mușat Gheorghe a criticat sentința instanței de fond în temeiul dispozițiilor art. 304 pct.9, art. 304 pct.7 cât și a dispozițiilor art. 304¹ Cod procedură civilă, solicitând admiterea excepției de nulitate invocată cu consecința constatării nulității absolute a cererii de chemare în judecată formulată de CNSAS sau respingerea cererii de chemare în judecată ca inadmisibilă în raport de dispozițiile art. 109 alin.2 raportat la art. 105 alin.2 Cod procedură civilă ori a dispozițiilor art. 3 din OUG nr.24/2008, fie ca prematur formulată față de dispozițiile art. 10 din OUG nr.24/2008 și respectiv art.35 alin.2 din Regulamentul de organizare și funcționare al CNSAS sau ca fiind vădit neîntemeiată față de neîndeplinirea condițiilor prevăzute la art. 2 lit.a) și b) din OUG nr.24/2008.

În dezvoltarea motivelor de recurs invocate, recurentul-pârât a criticat ca fiind netemeinică hotărârea instanței de fond privitoare la respingerea excepțiilor invocate în cauză, în raport de interpretarea și aplicarea eronată a dispozițiilor OUG nr.24/2008 și a Regulamentului de organizare și funcționare al CNSAS.

Astfel, în ceea ce privește respingerea excepției nulității cereri de chemare în judecată, recurentul a susținut că atât nota de constatare care a stat la baza sesizării Colegiului CNSAS cât și decizia adoptată în sensul promovării sau nu a acțiunii în constatare au fost emise cu încălcarea dispozițiilor art. 8 din OUG

nr.24/2008 și respectiv art. 21 din Regulamentul de organizare și funcționare , nefiind îndeplinite condițiile de cvorum necesare pentru valabilitatea oricărei decizii, ceea ce atrage nulitatea acestora.

Consideră recurentul că în mod greșit instanța de fond a respins această excepție, deși norma încălcată este una imperativă iar sancțiunea nerespectării acesteia fiind nulitatea absolută a cererii de chemare în judecată formulată de CNSAS.

Recurentul a invocat netemeinicia hotărârii atacate și din perspectiva respingerii excepției inadmisibilității cererii de chemare în judecată față de dispozițiile art.3 din OUG nr.24/2008, susținând în acest sens că în cauză nu erau îndeplinite condițiile prevăzute de art. 3 lit.y) din OUG nr.24/2008, întrucât la data sesizării CNSAS prin cererea formulată de către Evenimentul Zilei, acesta nu îndeplinea nicio funcție de natura celor pentru care autoritatea administrativă se putea sesiza din oficiu și nici la data sesizării instanței.

Recurentul a invocat netemeinicia hotărârii recurate și din perspectiva respingerii excepției lipsei procedurii prealabile în raport de nulitatea notei de constatare, care nu poartă nici semnătura și nici viza Direcției de specialitate din cadrul CNSAS, astfel că aceasta nu putea face obiectul aprobării Colegiului CNSAS ca procedură prealabilă ce trebuie îndeplinită mai înainte de promovarea acțiunii în constatare.

Împrejurarea că ulterior, pe parcursul soluționării litigiului, intimatul a depus în fața instanței de fond o notă de constatare diferită, nu poate acoperi nulitatea incidentă în speță în sensul art. 105 alin.2 Cod procedură civilă.

Consideră recurentul că în mod greșit instanța de fond a respins excepția invocată reținând că procedura prealabilă la care se referă dispozițiile art. 109 alin.2 Cod procedură civilă, constă în plângerea prealabilă pe care persoana vătămată este obligată să o adreseze autorității emitente, mai înainte de sesizarea instanței de judecată.

În același sens, recurentul-reclamant a criticat sentința atacată față de respingerea excepției prematurității acțiunii în constatare în raport de neîndeplinirea procedurii prealabile, susținând că soluția instanței de fond este rezultatul unei interpretări greșite atât a

dispozițiilor art. 10 din OUG nr.24/2008 cât și a art. 35 din Regulamentul CNSAS privind comunicarea notei de constatare către persoana verificată cât și înștiințarea acesteia, cu privire la demararea procedurilor de verificare.

Au fost formulate critici privind netemeinicia hotărârii recurate în raport de interpretarea și aplicarea greșită a dispozițiilor art. 2 lit.a) din OUG nr.24/2008, susținându-se că în cauză nu sunt îndeplinite condițiile impuse de aceste dispoziții legale.

Astfel, a susținut recurentul că toate argumentele invocate de reclamant și însușite de prima instanță pentru admiterea acțiunii, reprezintă simple supoziții, nesusținute de niciun înscris și care sunt contrazise de întreaga probațiune administrată în cauză.

În ceea ce privește pretensele verificări întreprinse asupra unui preot ortodox, fost deținut politic cât și caracterizarea recurentului-pârât în calitate de fost ofițer activ în Ministerul de Interne, sunt apreciat de recurent ca insuficiente pentru a se reține calitatea de lucrător al Securității în temeiul dispozițiilor art. 2 lit.a) din OUG nr.24/2008, instanța de fond apreciind în mod subiectiv și unilateral incidența acestor dispoziții legale și fără să se facă dovada faptului că prin activitatea desfășurată s-au suprimat sau știrbit în mod efectiv drepturi și libertăți fundamentale.

Recurentul a criticat sentința instanței de fond ca fiind netemeinică și în raport de interpretarea și aplicarea greșită a dispozițiilor art. 2 lit.b) din OUG nr.24/2008, susținând în esență că aceasta a fost pronunțată cu ignorarea probatoriului administrat în cauză, din care rezultă că niciuna din cele două declarații /"note informative" ce fac obiectul analizei nu a existat un consimțământ liber exprimat.

Contrar celor susținute și probate de recurentul-pârât cu declarațiile celorlalți deținuți politici colegi de celulă în Penitenciarul Aiud, care relatează condițiile în care au fost luate declarațiile acestuia cât și ale celorlalți, respectiv sub amenințarea cu izolarea și pierderea dreptului la hrană, instanța a reținut în mod nejustificat că pârâtul ar fi furnizat în mod benevol informații referitoare la deținuți care ar avea un comportament ostil regimului.

Recurentul-pârât a susținut că soluția instanței de fond este contrară soluțiilor pronunțate în cauze similare prin care au fost

respinse acțiunile promovate de CNSAS împotriva foștilor deținuți politici pentru pretinse colaborări cu Securitatea.

Totodată, recurentul-pârât a invocat incidența în cauză a dispozițiilor art. 2 lit.b) din OUG nr.24/2008 teza a II-a, apreciind că în speță sunt îndeplinite condițiile prevăzute de acest text legal, potrivit cărora persoana care a furnizat informații cuprinse în declarații, procese-verbale de interogatoriu sau de confruntare, date în timpul anchetei și procesului, în stare de libertate, de reținere ori de arest, pentru motive politice privind cauza pentru care a fost fie cercetată fie judecată și condamnată nu este considerată colaborator al Securității, iar actele și documentele care consemnau aceste informații sunt considerate parte ale propriului dosar.

Au fost formulate critici de către recurentul-pârât în temeiul dispozițiilor art. 304 pct.7 Cod procedură civilă susținându-se în esență că soluția pronunțată de către instanța de fond este întemeiată pe o argumentație străină de fondul cauzei, fără a se arăta în concret care au fost motivele care au condus la înlăturarea apărărilor și probelor administrate de pârât sau are au format convingerea instanței în sensul admiterii acțiunii în constatare.

Recurentul-pârât a criticat hotărârea instanței de fond și din perspectiva înlăturării nejustificate a apărărilor formulate de acesta invocând în acest sens încheierea de ședință din 22.06.2011 prin care instanța a deliberat asupra unor incidente procedurale, soluția pronunțată cu privire la acestea fiind obligatorie pentru judecătorul fondului în raport de dispozițiile art. 268 alin.3 Cod procedură civilă.

În acest sens recurentul a susținut că în ceea ce privește excepția nulității cererii de chemare în judecată, instanța a dispus respingerea acesteia „ca excepție de procedură, urmând să aibă în vedere încălcarea dispozițiilor art. 23 alin.1 teza a II-a din OUG nr.24/2008 și ale art. 21 alin.3 din Regulamentul de organizare și funcționare a CNSAS, ca apărare pe fond a pârâtului” însă ulterior, instanța nu a mai făcut nici o referire în cuprinsul hotărârii pronunțate la această apărare, ceea ce reprezintă o încălcare a normelor de procedură a căror nerespectare este sancționată cu nulitatea.

În motivarea recursului formulat de recurenții-intervenienți întemeiat pe dispozițiile art.304 pct.7, art. 304 pct.9 și art. 304¹ Cod

procedură civilă, s-a susținut în esență că sentința criticată nu respectă dispozițiile art. 261 Cod procedură civilă care impun cu necesitate ca orice hotărâre judecătorească să arată motivele de fapt și de drept în temeiul cărora instanța și-a format convingerea precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

Din această perspectivă, apreciază recurenții că întreaga motivare a soluției de admitere a acțiunii CNSAS este sumară și confuză echivalând cu nemotivarea hotărârii iar în tot cuprinsul hotărârii nu se regăsește nici o frază cu privire la motivele pentru care au fost respinse cererile de intervenție accesorie.

În ceea ce privește motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 Cod procedură civilă, recurenții au susținut că în mod greșit instanța de fond a făcut aplicarea și interpretarea dispozițiilor art.2 lit.b) din OUG nr. 24/2008, constatându-se calitatea de colaborator al Securității a pârâtului, deși nu erau îndeplinite condițiile legale stipulate de actul normativ anterior menționat.

În acest sens, recurenții au susținut că la dosarul cauzei nu există nicio probă din care să rezulte că prin acțiunile întreprinse de pârât s-ar fi adus atingere drepturilor sau libertăților fundamentale ale omului conform dispozițiilor art. 2 lit.b) din OUG 24/2008, întrucât pe de o parte persoanele vizate, respectiv intervenienții, se aflau în detenție iar drepturile și libertățile la care face referire CNSAS le-au fost suprimate în totalitate din momentul condamnării iar pe de altă parte informațiile furnizate de către pârât vizau aspecte cunoscute și nu erau de natură să le îngreuească vreun drept.

Recurenții-intervenienți au criticat sentința instanței de fond susținând că în mod greșit nu a făcut aplicarea dispozițiilor art. 2 lit.b) teza a II-a din OUG nr.24/2008 deși din probele administrate reiese în mod evident că perioada la care se referă reclamantul este cea în care pârâtul executa pedeapsa la care a fost condamnat prin sentința nr. 771/09.10.1984 la închisoarea Aiud, închisoare „rezervată” deținuților politici periculoși, având un regim deosebit de sever.

Recurenții-intervenienți au criticat sentința atacată ca fiind nelegală și netemeinică și în raport de probatoriul administrat de CNSAS cât și de către pârât, încălcând dispozițiile art. 129 alin.1 Cod procedură civilă, fără a analiza conținutul efectiv al notelor

informative și consecințele celor consemnate în aceste note, însușindu-și practic numai motivarea dată de reclamant faptelor respective.

Examinând sentința atacată în raport de criticile formulate, cât și din oficiu, potrivit art.304¹ Cod procedură civilă Înalta Curte reține că recursurile formulate în cauză sunt fondate în sensul și pentru considerentele în continuare arătate.

În ceea ce privește criticile formulate de recurentul-pârât privind netemeinicia hotărârii recurate din perspectiva respingerii excepției inadmisibilității cererii de chemare în judecată în raport de dispozițiile art.3 din OUG nr. 24/2008, Înalta Curte constată că acestea sunt fondate, instanța de fond apreciind în mod greșit că excepția invocată este neîntemeiată.

Potrivit dispozițiilor art. 3 lit.y „Pentru a asigura dreptul de acces la informații de interes public, orice cetățean român, cu domiciliul în țară sau în străinătate, precum și presa scrisă și audiovizuală, partidele politice, organizațiile neguvernamentale legal constituite, autoritățile și instituțiile publice, au dreptul de a fi informate, la cerere, în legătură cu existența sau inexistența calității de lucrător al Securității sau colaborator al acesteia, în sensul prezentei ordonanțe de urgență, a candidaților la alegerile prezidențiale, generale, locale și pentru Parlamentul European, precum și a persoanelor care ocupă următoarele demnități sau funcții: (...) y) persoanele cu funcții de conducere, inclusiv membru al consiliului de administrație în regiile autonome, companii și societăți naționale, societăți comerciale având ca obiect activități de interes public sau strategic, precum și membrii conducerii fundațiilor, asociațiilor și filialelor care activează pe teritoriul României, inclusiv fondatorii acestora.

În speță, cererea de chemare în judecată a fost inițiată urmare a cererii adresate CNSAS de către cotidianul „Evenimentul zilei” prin care s-a solicitat verificarea recurentului-pârât, invocându-se calitatea acestuia de membru în Consiliul director al Fundației „Orient Expres”, în temeiul dispozițiilor art. 3 lit.y) din OUG nr. 24/2008, cererea fiind înregistrată la CNSAS sub nr. P5185/09 din data de 17.11.2009.

Astfel cum rezultă din materialul probator administrat în cauză, cererea de verificare a fost înaintată intimatului la data de

17.11.2009, dată la care recurentul-pârât nu mai deține calitatea de membru în consiliul director al Fundației „Orient Expres” pentru a deveni incidente dispozițiile art. 3 lit.y) din OUG nr. 24/2008.

Prin notificarea adresată Fundației „Orient Expres” în data de 30.12.2008 (fila 204 dosar CAB) recurentul-reclamant a renunțat la calitatea de membru al consiliului director al Fundației și a solicitat, urmare a încetării mandatului încredințat, efectuarea modificărilor care se impun în registrul special al fundațiilor aflat la Judecătoria Sectorului 1 București.

Urmare a acesteia notificări prin Hotărârea Fundației din data de 10.02.2009 (fila 203 dosar CAB), președintele consiliului director, în temeiul dispozițiilor art. 22 din Statutul fundației a dispus urmare a renunțării la mandat a d-lui Mușat Gheorghe, înlocuirea acestuia cu dl. Bogdan Nicolae Rîți.

În aceste condiții, intimatul CNSAS trebuia să procedeze cu prioritate la verificarea cererii formulate de către „Evenimentul zilei” respectiv să constate dacă recurentul-pârât are sau nu calitatea impusă de dispozițiile art.3 lit.y) din OUG nr.24/2008 și apoi în funcție de rezultat să procedeze la verificare.

În speță însă, astfel cum rezultă din materialul probator administrat în cauză, intimatul CNSAS a procedat la verificarea intimatului deși această verificare nu avea nici un suport legal în condițiile în care recurentul-reclamant nu deținea vreuna din calitățile sau funcțiile reglementate în cuprinsul art. 3 din OUG nr.24/2008 nici la data sesizării CNSAS prin cererea formulată de către „Evenimentul zilei”, nici ulterior în perioada în care au fost efectuate aceste verificări și nici la data sesizării instanței.

Astfel fiind, instanța de control judiciar constată că în mod greșit instanța de fond a procedat la respingerea excepției invocate, reținând în mod eronat că la data formulării cererii, respectiv 17.11.2009, modificarea în componența Consiliului director nu era înscrisă în registru, această modificare fiind efectuată la data de 27 ianuarie 2010 după începerea verificărilor.

Contrar celor reținute de instanța de fond, Înalta Curte constată că în cauză nu are relevanță data mențiunii din Registrul național care este de natură să creeze doar prezumție de opozabilitate în favoarea terților conform art. 5 din Legea nr. 26/1990, prezumție răsturnată însă prin dovezile administrate,

respectiv documentul cu dată certă notificarea privind renunțarea din 30.12.2008 și hotărârea președintelui fundației din 10.02.2009 (filele 203-204 dosar CAB), dovezi din care rezultă manifestarea de voință a recurentului-pârât de renunțare expresă la calitatea de membru în Consiliul director al fundației „Orient Expres”.

O altă dovadă a faptului că verificarea recurentului-pârât sub aspectul constatării calității de lucrător/colaborator al Securității a fost efectuată fără a se verifica anterior îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 3 lit.y din OUG nr. 24/2008 este adresa Ministerul Justiției nr. 113684 din 25 noiembrie 2010 înregistrată la CNSAS sub nr. P5185/09 din 21.12.2010 (fila 180 dosar CAB, vol.I), dată la care nota de constatare nr. DI/I/902/26.03.2010 cât și acțiunea în constatare era deja înregistrată pe rolul instanței, respectiv 16.07.2010.

Cum calitatea de membru în conducerea unei fundații nu face parte din calitățile pentru care, potrivit dispozițiilor art. 5 alin.1 din OUG nr.24/2008, verificările pot fi efectuate din oficiu, verificări cărora să le fie aplicabilă procedura reglementată în Secțiunea a 3-a -Dispoziții procedurale comune -, care să poată fi finalizată cu „introducerea unei acțiuni în constatare a calității de lucrător al Securității sau de colaborator a acesteia”, în condițiile art. 8 lit.a) din OUG nr. 24/2008, iar verificările efectuate la cererea unei persoane (fizice sau juridice), presupune cu necesitate să existe calitatea expres prevăzută de dispozițiile ordonanței, Înalta Curte apreciază că, în lipsă dovedirii acestei calități, demersul judiciar al intimatului-reclamant era inadmisibil.

În ceea ce privește criticile recurentului-reclamant cu privire la interpretarea și aplicarea eronată de către prima instanță a dispozițiilor art. 2 lit.a) din OUG nr. 24/2008, Înalta Curte le apreciază ca fiind fondate, în cauză nefiind îndeplinite condițiile legale pentru a se reține calitatea de lucrător al Securității în ceea ce îl privește pe recurentul-pârât.

Potrivit dispozițiilor art.2 lit.a) din OUG nr.24/2008 „lucrător al Securității -orice persoană care, având calitatea de ofițer sau de subofițer al Securității sau al Miliției cu atribuții pe linie de Securitate, inclusiv ofițer acoperit, în perioada 1945-1989, a desfășurat activități, prin care a suprimat sau îngrădit drepturi și

libertăți fundamentale ale omului, în scopul susținerii puterii totalitar comuniste”.

În cauză, în ceea ce privește prima condiție, aceasta este îndeplinită însă nu este suficientă pentru atribuirea calității de lucrător al Securității.

Pentru a stabili calitatea de lucrător, instanța avea obligația legală de a constata această calitate a persoanei verificate, pe baza materialului probator depus de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

În speța analizată instanța de fond a pronunțat o soluție nelegală în raport de probatoriul administrat în cauză din care rezultă că recurentul-pârât nu a desfășurat activități care să fi condus la suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, în ceea ce privește pretensele verificări „întreprinse asupra unui preot ortodox fost deținut politic aflat în atenția Securității în vederea stabilirii activității prezente” instanța de control judiciar constată că notele-raport întocmite de recurentul-pârât reprezintă în fapt o verificare efectuată în evidențele Ministerului de Interne iar datele prezentate în urma documentației arhivistice efectuate nu pot reprezenta o gravă imixtiune în viața privată a persoanei, cum în mod eronat a reținut instanța de fond.

Contrar celor reținute de către instanța de fond Înalta Curte constată că prin notele -raport întocmite de recurentul-pârât cu privire la persoana verificată acesta a reținut că preotul respectiv este o persoană „bine pregătită profesional, cu o cultură generală bine pusă la punct, echilibrat” care „studiază foarte mult lucrări cu caracter religios dar, îl pasionează și literatura, istoria, filozofia”, cu o bogată activitate publicistică constând în lucrări cu caracter teologic.

Pe de altă parte, instanța de control judiciar constată că notele întocmite de recurentul-pârât conțin date cu caracter autobiografic sau materiale referitoare la lucrări, studii, traduceri, efectuate de către preotul respectiv, date care au fost furnizate din proprie inițiativă fiind întocmite și semnate olograf de către acesta.

Astfel fiind, Înalta Curte constată că din probatoriul administrat rezultă că în cauză nu sunt îndeplinite condițiile

legale prevăzute de dispozițiile art. 2 lit.a) din OUG nr. 24/2008 pentru a se reține calitatea de lucrător al Securității în ceea ce îl privește pe recurentul-pârât, care prin activitățile desfășurate nu a îngreunat drepturile și libertățile recunoscute de legislația în vigoare la acea dată, respectiv dreptul la viață privată, libertatea de exprimare și libertatea conștiinței și a religiei, cum în mod greșit s-a reținut prin sentința atacată.

Simplul fapt al redării unor informații din fondul arhivistic al Ministerului de Interne sau a informațiilor furnizate benevol și sub semnătura persoanei respective, fără constrângeri dovedite nu poate satisface exigențele textului legal invocat, care nu poate fi interpretat într-o manieră extensivă.

În caz contrar, legiuitorul ar fi indicat expres că toate activitățile specifice în mod evident serviciilor de securitate în perioada 1945-1989 reprezintă „ope legis” activități ce cad sub incidența definiției prevăzute de dispozițiile art. 2 lit.a) din OUG nr.24/2008 fără a mai fi necesară examinarea fiecărui caz, a persoanelor care deținând totuși o asemenea calitate, au suprimat și îngreunat drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

Reținând că în ceea ce îl privește pe recurentul-pârât această din urmă condiție prevăzută de textul incident nu a fost dovedită cu înscrisurile depuse, instanța de control judiciar va constata că în ceea ce privește primul capăt de cerere este întemeiat motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct.9 Cod procedură civilă, în condițiile greșitei interpretări de către prima instanță a prevederilor art. 2 lit.a) din OUG nr. 24/2008.

Înalta Curte constată că același motiv de recurs este incident și în cazul celui de-al doilea capăt de cerere având ca obiect constatarea calității de colaborator al Securității pentru recurentul-pârât.

OUG nr.24/2008 este actul normativ prin care s-a instituit o condamnare a regimului totalitar comunist prin deconspirarea lucrătorilor de securitate și a colaboratorilor acestuia, apreciat ca fiind una dintre componentele majore ale perpetuării regimului comunist ca societate totalitară.

În realizarea obiectivului propus prin actul normativ legiuitorul a definit în art. 2 lit.b) noțiunea de colaborator al Securității.

Astfel, prin colaborator al Securității se înțelege persoana care a furnizat informații, indiferent sub ce formă, precum note și rapoarte scrise, relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității, prin care au fost îngrădite drepturi și libertăți fundamentale ale omului. Colaborator al Securității în accepțiunea legii este și persoana care a înlesnit culegerea de informații de la alte persoane, prin punerea voluntară la dispoziția Securității a locuinței sau a altui spațiu pe care îl deținea precum și cei care având calitatea de rezidenți ai Securității coordonau activitatea informatorilor.

Potrivit dispozițiilor art. 2 lit.b) teza a II-a din OUG nr.24/2008 „persoana care a furnizat informații cuprinse în declarații, procese-verbale de interogatoriu sau de confruntare date în timpul anchetei sau procesului, în stare de libertate, de reținere sau arest, pentru motivele politice privind cauza pentru care a fost fie cercetată, fie judecată sau condamnată, nu este considerată colaborator al Securității”.

Din semnificația dată de legiuitor termenului de „colaborator al Securității” rezultă condițiile legale obligatorii care trebuie îndeplinite pentru a atrage această calitate.

Astfel persoana trebuia să furnizeze informații într-una dintre formele arătate în cuprinsul dispozițiilor ar. 2 lit.b), prin informațiile respective să fie denunțate activități sau atitudini potrivnice regimului totalitar comunist care să conducă la îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Numai îndeplinirea cumulativă a tuturor acestor condiții poate să atragă stabilirea calității de colaborator al Securității.

Prin Deciziile cu nr. 843/2011, nr. 530/2009 și nr. 1522/2011 al Curții Constituționale s-a statuat că OUG nr.24/2008 urmărește deconspirarea, prin consemnare publică a persoanelor care au participat la activitatea de poliție politică comunistă, fără să promoveze răspunderea juridică și politică a acestora și fără să creeze premisele unei forme de răspundere morală și juridică colectivă, pentru simpla participare la activitatea serviciilor de informații, în condițiile lipsei de vinovăție și a vreunei încălcări a drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pentru a verifica dacă notele depuse de CNSAS în susținerea acțiunii îndeplinesc condițiile legii și din perspectiva

interpretării instanței de contencios constituțional, respectiv dacă a existat vinovăție și dacă s-au încălcat drepturi și libertăți fundamentale ale omului, instanța de fond avea obligația de a analiza notele respective prin prisma și a celorlalte probe administrate în cauză, dar și prin luarea în considerare a faptelor notorii, cunoscute de o mare parte a populației și consacrate în materialele documentare.

De altfel, Curtea Constituțională prin Deciziile nr. 899/2010, nr. 843/2011 și nr. 1416/2011 care au efect obligatoriu, a statuat că instanța de judecată are sarcina de a administra și analiza întregul material depus de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, iar constatarea calității nu poate fi stabilită numai pe baza relatărilor consemnate de lucrătorii Securității.

În acest sens instanța trebuie să uzeze de toate mijloacele procedurale pentru stabilirea adevărului.

Așadar, pentru verificarea întrunirii condițiilor legale care pot conduce la stabilirea calității de colaborator, instanța de fond avea obligația de a analiza întregul material probator administrat în cauză nu numai notele depuse de către CNSAS și cu ignorarea probelor administrate în apărare de către recurentul-pârât cât și recurențelor intervenienți.

Astfel, instanța de fond a reținut prin sentința atacată că „pârâtul a furnizat benevol informații referitoare la deținuții penitenciarului Aiud care ar avea un comportament ostil regimului” deși din toate declarațiile autentificate ale celorlalți deținuți rezultă fără excepție că nu se poate vorbi de existența unei voințe proprii a unui deținut, de a da astfel de declarații note informative.

Semnificative în acest sens sunt mențiunile făcute de Iancu Marin sau Gherghina Besciu Gheorghe ambii foști deținuți politici și colegi de celulă cu recurentul-pârât în cadrul Penitenciarului Aiud din care rezultă că majoritatea deținuților politici de la Aiud erau scoși din celulă în mod forțat, conduși la camera de anchetă unde erau constrânși să dea declarații sau „note informative” despre discuțiile purtate în celulă cu ceilalți deținuți, astfel de „note” fiind date sub amenințarea cu izolarea și pierderea dreptului la hrană (filele 218, 227, 233, 239 dosar fond).

De altfel, din cuprinsul aceluiași declarații ca și din susținerile invocate de intervenienți rezultă că această situație de constrângere a semnării unor „note informative” era binecunoscută între deținuții de la Aiud, existând o înțelegere tacită între aceștia, ca atunci când erau constrânși în camera de anchetă și obligați să dea „declarații” sau „note informative” să relateze lucruri deja cunoscute iar faptul că acești deținuți politici erau opozanți ai regimului comunist și că nu și-au schimbat opiniile după condamnare erau fapte notorii.

Contrar celor reținute de prima instanță, Înalta Curte constată că nu există temei pentru a reține că pârâtul a furnizat benevol informații referitoare la deținuții din penitenciarul Aiud, în condițiile în care, chiar deținuții vizați de respectivele informații au fie calitatea de intervenienți în interesul pârâtului, fie au dat declarații notariale prin care au confirmat că aceste note informative erau rezultatul constrângerii cât și faptul că exista o înțelegere tacită între deținuți cu privire la conținutul acestora.

De altfel, existența constrângerii cât și a presiunii psihologice exercitate asupra deținuților politici este confirmată chiar și prin documentele menționate în nota de constatare întocmită de intimatul-reclamant CNSAS, respectiv raportul întocmit la data de 07.07.1986 din care rezultă că recurentului-pârât i s-a întocmit raport pentru 3 zile de izolare severă pentru simplul fapt că a fost găsit culcat pe pat în timpul zilei, situație care a constituit pretextul pentru încercarea de recrutare ca informator a acestuia.

Pe de altă parte, astfel cum rezultă din întregul material probator administrat în cauză, inclusiv din nota de constatare întocmită de intimatul-reclamant CNSAS rezultă că atât recurentul-pârât cât și ceilalți deținuți politici aveau dosare de urmărire informativă din cuprinsul cărora rezultă că discuțiile dintre aceștia erau înregistrate astfel încât declarațiile obținute evident prin constrângere să poată fi comparate cu înregistrările respective (nota de constatare CNSAS fila nr. 133 dosar fond, vol. I).

În ceea ce îl privește pe recurentul-pârât, astfel cum rezultă din înscrisurile de la dosar, în timpul detenției i-a fost deschis un nou dosar penal (nota de constatare -dosar R 1119- filadosar fond) care a fost ținut activ pe tot parcursul detenției sale în

penitenciarul Aiud, ceea ce confirmă odată în plus presiunile și constrângerea la care acesta era supus.

Din întregul material probator administrat în cauză, Înalta Curte reține că informațiile din notele depuse de intimatul-reclamant nu îndeplinesc cerințele legale privind îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, din niciunul din înscrisurile depuse la dosarul cauzei, nerezultând că informațiile furnizate de pârât au periclitat în vreun mod integritatea fizică sau psihică a persoanelor menționate în notele respective, note care erau furnizate cu acordul acestor persoane astfel cum reiese din declarațiile acestora, care la rândul lor dădeau note informative aceluiasi organ de securitate, întrucât toți deținuții erau opozanți ai regimului comunist, fiind condamnați politic.

În acest condiții, Înalta Curte apreciază că recurentului-pârât care se afla în executarea pedepsei, în penitenciarul Aiud, alături de recurenții-intervenienți din prezenta cauză condamnați politic pentru diverse infracțiuni împotriva orânduirii socialiste, îi sunt aplicabile dispozițiile art. 2 lit.b) teza a II-a din OUG nr. 24/2008, având în vedere că în timpul detenției acestuia i-a fost deschis un nou dosar penal nr. R 1119, constituind el însuși obiect al verificării și supravegherii de către Securitate.

În concluzie, în raport de materialul probator aflat la dosar, se constată că nu sunt întrunite condițiile impuse de art. 2 alin.1 lit.b) din OUG nr. 24/2008.

Având în vedere toate aceste considerente Înalta Curte, reținând că acțiunea a fost formulată fără îndeplinirea condițiilor legale prevăzute de dispozițiile art. 3 lit.y) cât și a dispozițiilor art. 2 lit.a) și lit.b) din OUG nr. 24/2008, constată că în cauză sunt incidente dispozițiile art.304 pct.9 și art. 304¹ Cod procedură civilă și în temeiul art. 312 Cod procedură civilă se vor admite recursurile formulate, se va modifica sentința atacată în sensul că se va respinge acțiunea Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității ca nefondată și vor fi admise cererile de intervenție accesorie formulate în cauză.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII**

DECIDE:

Admite recursurile declarate de pârâtul Mușat Gheorghe și intervenienții Drăghici Ion, Manu Gheorghe, Totu Victor, Purcaru Constantin, Borbely Erno, Litoiu Nicolae, Ilie Ion, Iancu Lucian Spiru și Mateescu Alexandru împotriva Sentinței nr. 7814 din 21 decembrie 2011 a Curții de Apel București – Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal.

Modifică sentința recurată, în sensul că respinge acțiunea formulată de reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, ca nefondată.

Admite cererile de intervenție accesorie formulate de intervenienții Drăghici Ion, Manu Gheorghe, Totu Victor, Purcaru Constantin, Borbely Erno, Litoiu Nicolae, Ilie Ion, Iancu Lucian Spiru și Mateescu Alexandru în interesul pârâtului Mușat Gheorghe.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 25 februarie 2014.